

ВІДГУК
офіційного опонента доктора педагогічних наук, професора
Стратан-Артишкової Тетяни Борисівни
на дисертацію Лі Еньхуй
«Методика формування музично-слухових уявлень учнів на початковому
етапі фортепіанного навчання»,
представлену на здобуття наукового ступеня вищої освіти
доктора філософії
зі спеціальності 014 – Середня освіта (Музичне мистецтво)

Дисертаційну роботу присвячено вирішенню проблеми формування музично-слухових уявлень учнів на початковому етапі фортепіанного навчання. Тема дослідження безперечно актуальна, зумовлена кардинальними змінами в освіті й, зокрема, музично-педагогічній, що визначаються впровадженням інноваційних технологій, форм і методів навчання, спрямованих на гуманізацію навчального процесу, розвиток духовного світу учнів, їх здатності мислити і розуміти навколишній світ через мистецтво. У такий спосіб, значно актуалізується проблема формування музично-слухових уявлень учнів на початковому етапі фортепіанного навчання, що сприяє розвитку емоційно-рефлексивної, інтелектуально-розумової, креативно-творчої сфер учнів, їх здатності усвідомлювати художньо-образний зміст музичного твору, вдосконалювати й оволодівати художньо-інтерпретаційними та музично-виконавськими вміннями.

У дослідженні Лі Еньхуй слушно зазначає, що розв'язання зазначених проблем ускладнюється наявністю суперечностей, зокрема, між: існуванням різноманітних методичних розробок відомих представників музичної педагогіки та не достатнім висвітленням у цих матеріалах методів і підходів до формування музично-слухових уявлень учнів на початковому етапі навчання; існуючим у фортепіанному репертуарі для дітей та юнацтва потужним музично-розвивальним потенціалом і недостатнім його застосуванням для розвитку музичного слуху учнів; сучасними вимогами до виконавської діяльності та не розробленою методикою, спрямованою на її розвиток та удосконалення на основі музично-слухових уявлень учнів.

Зв'язок роботи з науковими програмами, планами і темами.

Дисертаційне дослідження виконано відповідно до плану науково-дослідної роботи кафедри педагогіки мистецтва і фортепіанного виконавства Українського державного університету імені М. П. Драгоманова за темою «Зміст, форми і методи удосконалення фортепіанної підготовки здобувачів вищої мистецької освіти». Тему дисертації затверджено Вченою радою Національного педагогічного університету імені М. П. Драгоманова (протокол № 8 від 30 січня 2020 р.).

Ступінь обґрунтованості наукових положень, висновків і рекомендацій, сформульованих у дисертації.

У процесі роботи здобувачкою чітко визначено мету, об'єкт, предмет, відповідно яким сформульовано завдання дослідження.

Для розв'язання поставлених завдань у дослідженні доцільно використано комплекс загально-педагогічних і спеціальних методів (теоретичні та емпіричні) музичного навчання, а також метод статистичної обробки результатів дослідно-експериментальної роботи, що уможливило забезпечити достовірність дисертаційної роботи.

Теоретико-методологічну основу дослідження склали концептуальні положення філософії освіти, музичної психології та педагогіки щодо розвитку музичного слуху, музичного сприймання і творчого мислення; наукові праці відомих науковців, педагогів-музикантів у галузі теорії і методики фортепіанного навчання.

Достовірність та наукова новизна одержаних результатів.

Дисертаційне дослідження безперечно має наукову новизну, котра полягає в тому, що дисертанткою *вперше* проведено науковий аналіз проблеми формування музично-слухових уявлень учнів на початковому етапі навчання; *уточнено* сутність поняття «музично-слухові уявлення»; розроблено структуру досліджуваного феномену в процесі навчання учнів на початковому етапі; *визначено педагогічні умови* формування музично-слухових уявлень учнів у процесі фортепіанного навчання у позашкільних музичних навчальних

зкладах; *удосконалено* комплекс методів і прийомів формування музично-слухових уявлень учнів на початковому етапі фортепіанного навчання; *подальшого розвитку* набули питання цільової спрямованості фортепіанного навчання учнів у позашкільних музичних навчальних закладах на основі збагачення їх музично-слухових уявлень.

Практичне значення результатів дослідження полягає у розробці дослідницею методики цілеспрямованого формування музично-слухових уявлень учнів у процесі фортепіанного навчання; можливості використання матеріалів дослідження у позашкільній музичній освіті як України, так і Китаю з урахуванням національних і ментальних особливостей. Методичні положення, що викладені у дослідженні, поглиблюють сучасне розуміння теорії і практики позашкільної музичної освіти, можуть використовуватися для оновлення змісту фахових дисциплін, зокрема, «Музичний інструмент» (фортепіано), «Концертмейстерський клас», для написання навчально-методичних посібників, методичних рекомендацій для вчителів музичного мистецтва з метою удосконалення виконавської діяльності учнів у процесі фортепіанного навчання.

Оцінка змісту та завершеності дисертації.

Зміст дисертаційного дослідження викладено послідовно і логічно. Робота складається з анотації, вступу, трьох розділів, висновків, списку використаних джерел, додатків.

Аналіз отриманих результатів свідчить про досягнення дисертанткою мети, виконання поставлених завдань, позитивні динамічні зміни у дослідно-експериментальній роботі.

Висновки виважені, узагальнюють й відповідають змісту кожного розділу дослідження.

Науково-дослідницькі результати достатньо повно відображені у наукових публікаціях дисертантки.

Дисертація ґрунтується на достатній кількості першоджерел, в яких досліджувана проблема характеризується під кутом зору різних галузей науки,

що створює передумови для її системного й глибокого висвітлення й розкриття. Стиль викладу дисертації доступний для її сприйняття.

У **вступі** дисертанткою обґрунтовано актуальність теми дослідження, представлено зв'язок роботи з науковими програмами, планами, темами; визначено мету, об'єкт, предмет, завдання, методи дослідження, визначено теоретико-методологічну основу дослідження, наукову новизну, практичне значення результатів дослідження, наведено відомості про апробацію та впровадження результатів дисертації, її структуру та обсяг.

У першому розділі – **«Теоретичні та методичні засади формування музично-слухових уявлень молодших школярів у процесі фортепіанного навчання»** дослідницею здійснено ґрунтовний аналіз наукових праць зарубіжних та вітчизняних дослідників у різних галузях науки (психології, музикознавства, музичної педагогіки), схарактеризовано поняття «музичний слух», «музично-слухові уявлення».

Дослідницею розкрито історико-теоретичні передумови формування музично-слухових уявлень, представлено наукові позиції відомих музикантів-педагогів різних епох, що дало змогу дисертантці зосередити увагу й визначити коло проблем, існуючих в сучасній системі музичного виховання, розкрити особливості формування музично-слухових уявлень молодших школярів у процесі фортепіанного навчання.

У другому розділі – **«Методичні засади формування музично-слухових уявлень молодших школярів у процесі фортепіанного навчання»** дослідницею слушно зазначається, що формування музично-слухових уявлень молодших школярів у процесі фортепіанного навчання є складним, тривалим творчим процесом, спрямованим на розвиток усіх складових музичного слуху, слухової перцепції і музичної пам'яті, а також на удосконалення виконавської діяльності.

Враховуючи складність та багатовекторність музично-слухових уявлень, Лі Еньхуй розглядає їх на засадах середовищного, індивідуально-диференційованого, рефлексивного та креативно-діяльнісного підходів,

обґрунтовує відповідні педагогічні принципи, спрямовані на формування музично-слухових уявлень учнів молодшого шкільного віку у процесі навчання гри на фортепіано (принцип реалізації особистісного потенціалу учня; принцип акцентуації слухової уваги; принцип естетичного сприймання музичних творів; принцип зв'язку музичного навчання з національною культурою, принцип спрямованості музичного навчання на розвиток емоційно-чуттєвого досвіду учнів молодших класів; принцип спонукання до самооцінювання та коригування особистістю власної гри відповідно до уявленого образу), визначає компонентну структуру музично-слухових уявлень молодших школярів у процесі навчання гри на фортепіано та її внутрішні взаємодійні компоненти (мотиваційно-вольовий, емоційно-рефлексивний, діяльнісний, креативно-виконавський).

Дослідницею слушно визначено педагогічні умови формування музично-слухових уявлень учнів (добір найбільш емоційно-виразних музичних творів з урахуванням їх педагогічних завдань; впровадження у систему початкового навчання учнів творчих завдань, спрямованих на розвиток музично-слухових уявлень учнів; спрямованість музично-слухових уявлень молодших школярів у режим самостійного розвитку; визначено та обґрунтовано методи формування музично-слухових уявлень молодших школярів.

Представлено організаційно-методичну модель, яка містить мету, завдання, наукові підходи, принципи, педагогічні умови, структурні компоненти, методи навчання.

У третьому розділі дослідження – **«Дослідно-експериментальна робота з формування музично-слухових уявлень учнів молодших класів у процесі фортепіанного навчання»** обґрунтовано критерії та показники, визначено рівні їх сформованості у молодших школярів, що дало змогу дослідниці впровадити авторську методику формування музично-слухових уявлень учнів молодшого шкільного віку у процесі фортепіанного навчання.

Формувальний експеримент здійснювався дослідницею упродовж емоційно-розвивального, музично-накопичувального, операційно-

виконавського етапів, за визначеними науковими підходами, принципами, традиційними та інноваційними методами навчання, що підтвердило доцільність запропонованої авторської методики, ефективність визначених педагогічних умов й забезпечило цілеспрямоване формування музично-слухових уявлень молодших школярів у процесі фортепіанного навчання.

Отже, результати дослідження Лі Еньхуй, а також зміст, структура, обсяг та оформлення дисертації засвідчили, що вони відповідають вимогам до такого виду робіт.

Дискусійні положення та зауваження до змісту дисертації

Відзначаючи наукову новизну, теоретичне та практичне значення дисертаційної роботи Лі Еньхуй висловимо побажання та деякі зауваження, що мають дискусійний характер:

1. Дисертаційна робота, на нашу думку, значно виграла б, якби здійснений дисертанткою у першому розділі дослідження ретроспективний огляд наукових праць представників фортепіанної школи збагатився педагогічними ідеями та методикою відомих представників української музичної педагогіки першої половини ХХ ст., зокрема, М. Леонтовича, К. Стеценка, Б. Яворського та ін., практична доцільність якої передбачає ефективний вплив на розвиток творчих якостей, формування музично-слухових уявлень учнів молодшого шкільного віку не тільки у процесі вокально-хорового, а й фортепіанного навчання.
2. У другому розділі (2.1.), дисертантка слушно визначає й обґрунтовує наукові підходи, принципи, що є важливим і необхідним. На нашу думку, бажано більш широко розкрити запропоновані дослідницею педагогічні умови, які є предметом дослідження.
3. На наш погляд, організаційно-методичну модель доцільно структурувати за відповідними блоками, які містять мету, завдання, підходи, принципи, педагогічні умови, структурні компоненти, етапи, методи навчання, результат та відобразити форми, критерії та показники, про які йдеться у змісті розділів (2.2., 3.1.).

4. У таблиці 3.1. (с. 142) наочно представлено співвідношення критеріїв та показників сформованості музично-слухових уявлень молодших школярів у процесі фортепіанного навчання. На нашу думку, слід зазначити *знаннєвий* показник, який пронизує всі критерії й яскраво та повно виявляється й характеризує діяльнісний критерій.
5. Бажано було б, методичні рекомендації дисертантки щодо формування музично-слухових уявлень учнів на початковому етапі фортепіанного навчання видати окремим виданням

Вказані зауваження та побажання мають рекомендаційний характер і не знижують високої оцінки дисертаційної роботи Лі Еньхуй.

Висновок. Вивчення дисертаційної роботи показало, що дисертація на тему **«Методика формування музично-слухових уявлень учнів на початковому етапі фортепіанного навчання»**, подана на здобуття наукового ступеня вищої освіти доктора філософії за спеціальністю 014 – Середня освіта (Музичне мистецтво), є самостійним, завершеним науковим дослідженням, відповідає чинним вимогам пунктів №№ 6, 7, 8, 11 «Порядку присудження наукового ступеня доктора філософії та скасування рішення разової спеціалізованої вченої ради закладу вищої освіти, наукової установи про присудження ступеня доктора філософії», затвердженого Постановою Кабінету Міністрів України № 44 від 12 січня 2022 р., а її авторка, Лі Еньхуй заслуговує на присудження наукового ступеня вищої освіти доктора філософії PhD зі спеціальності 014 – Середня освіта (Музичне мистецтво).

Офіційний опонент –

доктор педагогічних наук, професор,
професор кафедри мистецької освіти
Центральноукраїнського державного
університету ім. В. Винниченка

Тетяна СТРАТАН-АРТИШКОВА

